

Demonstration scenario

Casestudie Boerenpartij

Vanaf de opkomst van het fascisme in de jaren twintig in Italië, tot de nazistische bezetting van Nederland en vervolgens vanaf de bevrijding tot nu, is door Nederlandse politici verwezen naar het fascistische en nazistische gevaar. Verwijzingen naar het fascisme en het nationaalsocialisme gelden nog altijd als beproefde methode om collega-politici te stigmatiseren en konden ertoe leiden dat partijen effectief werden buitengesloten. Een extreemrechtse partij als de Centrumdemocraten (CD) werd in de jaren tachtig met een verwijzing naar haar gelijkenis met fascistische of nazistische partijen bijvoorbeeld aan de kant gezet. Meer recent, in 2002, haalde Thom de Graaf (D66) in een speech Anne Frank aan om nieuwkomer Pim Fortuyn in een kwaad daglicht te stellen.

Hier betreft het een onderzoek naar de Boerenpartij. We kozen voor de Boerenpartij (vertegenwoordigd in de Staten-Generaal van 1963-1981) omdat het de eerste rechts-extremistische partij was die het politieke toneel betrad na de Tweede Wereldoorlog. We verwachten dus veel relevante debatten. Onze onderzoeksvraag was:

Hoe vaak en op welke manier werd de Boerenpartij in het parlementaire debat in verband gebracht met het fascisme of nationaalsocialisme ('fout')?

Om deze vraag te beantwoorden hebben gekozen voor twee zoekstrategieën. De eerste brede zoekstrategie die, zoals gezegd tijdens de ontwikkeling van de zoekmachine werd uitgevoerd, bestond uit het formuleren van een aantal queries die aan elkaar werden gekoppeld. Het doel van deze strategie was het combineren van resultatensets die een eindset zou opleveren met relevante treffers. We werkten als het ware met een groot net: alle potentieel geachte woorden zoals die in de gesproken tekst voor konden komen wanneer het over 'fout' en de Boerenpartij ging werden bijeengebracht in de query:

fascis* OR NSB OR "politiek delinquent" OR "politieke delinquent" OR "politieke delinquenten" OR collaborat* OR "nationaal socialisme" OR "nationaal socialistisch" OR "nationaal socialistische" OR antisemitis* OR

oorlo* OR Hitler OR Mussert OR Roskam OR Boerenleider or Jeugdstor* OR
NSK* OR Waffen-S* OR Landstand

Dit leverde twee resultatensets op voor de periode 1963-1981 (de gehele zittingsperiode van de Boerenpartij). De eerste resultatenset bevatte alle verwijzingen naar 'fout' door de sprekers van de Boerenpartij en resulteerde in 178 treffers (= speeches). De tweede resultatenset bevatte alle verwijzingen naar 'fout' van de kant van alle andere partijen en resulteerde in 7662 treffers, waarbij moet worden opgemerkt dat er meerdere treffers in een debat kunnen voorkomen, omdat iedere query werd 'geogst' op speechniveau.

Een tweede breed uitgegoid net leidde tot een resultatenset met alle verwijzingen naar de Boerenpartij door anderen dan de Boerenpartijleden zelf:

Boerenpartij OR Adams OR Koekoek OR Voogd OR Brake OR Harmsen OR
Harselaar OR Bossche OR Koning OR Kronenburg OR Leffertstra OR Nuijens
OR Verlaan

Deze query resulteerde 12.204 treffers.

De combinatie van beide queries met uitsluiting van de Boerenpartij leverde 179 treffers op. De set van 179 treffers hebben we op hun relevantie onderzocht.

Na onze eerste brede zoekstrategie en de beoordeling van de verkregen resultaten, volgde de vraag of we nu inderdaad alle relevante treffers hadden gevonden. Om dit te controleren volgden we, een tweede zoekstrategie. Deze bestond uit een serie specifieke zoekvragen die steeds werden aangepast en met elkaar vergeleken:

Overzicht van de specifieke zoekvragen

Zoekvraag	Periode	Spreker	Partij	Treffers
boerenpa* AND fascis*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	17
fascis*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	18
boerenpa* AND nationaalsocia*	1958-	[niet	[niet	0

	1982	gedefinieerd]	gedefinieerd]	
boerenpa* AND nazi*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	8
boerenpa* AND nazi* NOT fascis*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	5
boerenpa* AND NSB	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	4
boerenpa* AND NSB NOT fascis*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	2
boerenpa* AND NSB NOT nazi*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	3
boerenpa* AND NSB NOT nazi* NOT fascis*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	1
Koekoek AND fascis*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	14
Koekoek AND fascis* NOT boerenpa*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	8
Koekoek AND nazi* NOT fascis* NOT boerenpa*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	6
Koekoek AND NSB NOT nazi* NOT fascis* NOT boerenpa*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	5
NSB OR nazi* OR fascis*	1958- 1982	Koekoek	[niet gedefinieerd]	18
fascis* OR nazi*	1958- 1982	Adams	[niet gedefinieerd]	0
Adams	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	96
adams AND oorlog	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	11
boerenpa* AND fout	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	34
collaborat*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	69
collaborat*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	Boerenpartij	1
antisemitis*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	107
antisemitis*	1958-	[niet	Boerenpartij	3

	1982	gedefinieerd]		
antisemitis* AND boerenpar*	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	3
boerenpar* AND wereldoorlog	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	15
Koekoek AND wereldoorlog	1958- 1982	[niet gedefinieerd]	[niet gedefinieerd]	9

Beide zoekstrategieën, zowel de specifieke als de brede, resulteerden uiteindelijk in dezelfde (relevante) treffers en mogen daarom als (redelijk) betrouwbaar gelden, waarbij moet worden opgemerkt dat een gegarandeerde 100% volledigheid (recall) niet mogelijk is.

Zie voor een uitgebreide analyse: Piersma, Hinke, Ismee Tames, Lars Buitinck, Johan van Doornik, Maarten Marx, 'War in Parliament: the Nazi-past used as a political weapon' (publicatie 2013).